

EKONOMIJA I PROCES REPRODUKCIJE¹

1. EKONOMIJA I EKONOMSKA STRUKTURA DRUŠTVA

Ekonomija kao naziv naučne oblasti potiče od reči oiekonomia (grčki), što znači pravila o radu u gazdinstvu, odnosno upravljanje gazdinstvom, odnosno veštinu stvaranja i pribavljanja dobara potrebnih i korisnih za domaćinstva i državu.

Ekonomija danas obuhvata ukupnost ekonomskih nauka. Ekonomija istovremeno predstavlja svaku ljudsku delatnost u kojoj se susreće problem ograničenih sredstava u realizaciji određenih društvenih ciljeva.

Ekonomija kao naučna oblast obuhvata:

- 1) Ekonomsku teoriju,
- 2) Ekonomsku politiku,
- 3) Pomoćne ekonomske nauke (ekonomsku filozofiju, ekonomsku sociologiju, etiku i privredno pravo i dr.).

Određeni broj naučnika smatra da ekonomija označava opštu ekonomsku teoriju, koja se obično javlja kao politička ekonomija. U savremenoj ekonomskoj misli uglavnom dominira naziv ekonomija ili ekonomika ("economics", uz izostavljanje onog do sada obaveznog "politička". To je posledica izostavljanja "društvenih odnosa" u ekonomiji, što je dominantno u marksističkoj ekonomskoj misli. Međutim, odnosi u raspodeli bogatstva na društvene grupe, odnosi rada i kapitala, države i drugih nosilaca privredne aktivnosti, kao i nosilaca rente, profita, kamate, najamnine i dr. su određeni društveni odnosi, najčešće međusobno suprotstavljenih delova društva. Time je i politička **sociologija** ugrađena u **savremenu ekonomiju**.

Istovremeno, određena raspodela resursa između grana, regiona, država, preduzeća na tržištu i dr. je i odraz delovanja ekonomske politike, a to znači odnosa snaga i moći u određenom društvu i sukoba interesa oko raspodele i upotrebe oskudnih resursa i rezultata u razvoju privrede. Teško je, stoga, očekivati čistu ekonomiju, dakle odnose i ponašanje određenih agregata i faktora razvoja u privredi, bez delovanja društvenih i političkih odnosa.

Vezano za to ljudi brinu o budžetskom deficitu vlade, kako taj deficit deluje na inflaciju, da li će doći do rasta cena (inflacija) i pada standarda, da li će se povećati nezaposlenost, da li će (i koliko) oživeti investicije, koliko država "zahvata" porezima iz društvenog proizvoda, da li je država skup i kako troši zahvaćeni dohodak; kako će se kretati lični dohoci, penzije, socijalna osiguranja; može li se uvozom obogatiti ponuda roba na domaćem tržištu; od čega zavisi i kako će se kretati izvoz; formiranje deviznih rezervi, postoji li mogućnost uvoza kapitala za

¹ Ekonomija kao naučna disciplina stara je kao zaokružena i sistematski izučavana naučna oblast, oko dva veka. Smatra se da to počinje od Adama Smita i njegovog dela "**Bogatstvo naroda**" (1776). Prvi put se istražuje kako su tržišta organizovana, ekonomski život i proizvodnja, odnosno ekonomski razvoj. Tu su i radovi Davida Rikarda, koji je istraživao probleme raspodele ("**Principi oporezivanja**") i niz drugih autora iz poznate "klasične političke ekonomije, odnosno engleska škola ekonomske misli".